

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ**

Τηλ. 2310 997158, e-mail: press@auth.gr
Κτίριο Διοίκησης «Κ. Καραθεοδωρή» Α.Π.Θ., Τ.Κ. 541 24, Θεσσαλονίκη

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

**ΜΠΙΡΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ PLANTCULT (ERC)**

Θεσσαλονίκη, 18/1/2018

Τα πρώτα αποτελέσματα του ερευνητικού προγράμματος PLANTCULT (ERC) δημοσιεύτηκαν πρόσφατα σε άρθρο της Σουλτάνας-Μαρίας Βαλαμώτη, Αν. Καθηγήτριας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΑΠΘ και επικεφαλής του προγράμματος που υλοποιείται στο ΑΠΘ από τον Απρίλιο του 2016.

Το ερευνητικό πρόγραμμα PLANTCULT (ERC) χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του Horizon 2020, μέσω του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, Consolidator Grant, GA 682529.

Τα νέα δεδομένα που παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο άρθρο της κυρίας Βαλαμώτη με τίτλο "Brewing beer in wine country? First archaeobotanical indications for beer making in Early and Middle Bronze Age Greece", δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό "Vegetation History and Archaeobotany", στις 30 Δεκεμβρίου 2017, και αποτελούν ισχυρές ενδείξεις για την παρασκευή και κατανάλωση μπίρας στην προϊστορική Ελλάδα. Ακολουθεί η σύνοψη του άρθρου:

«Η παραγωγή και η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών από τις προϊστορικές κοινωνίες έχουν αποτελέσει σημαντικά θέματα αρχαιολογικής και ανθρωπολογικής διερεύνησης και έχουν συχνά συνδεθεί με σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις. Για την Εποχή του Χαλκού υπάρχουν άφθονα δεδομένα για την παρασκευή και την κατανάλωση του κρασιού στον χώρο του Αιγαίου, ενώ οι πρωιμότερες ενδείξεις οινοποίησης στην Ευρώπη εντοπίζονται ήδη από τη Νεότερη Νεολιθική, στον οικισμό του Ντικιλί Τας, στον νομό Καβάλας, μέσα από τη μελέτη αρχαιοβοτανικών δεδομένων και τις χημικές αναλύσεις καταλοίπων κεραμικής.

Τα νέα δεδομένα, που παρουσιάζονται εδώ για πρώτη φορά, αποτελούν ισχυρές ενδείξεις ότι οι κάτοικοι της προϊστορικής Ελλάδας, εκτός από κρασί, παρασκεύαζαν και κατανάλωναν και μπίρα. Πρόκειται για αρχαιοβοτανικά κατάλοιπα φυτρωμένων σπόρων δημητριακών και θραύσματα αλεσμένων δημητριακών από δύο οικισμούς της Εποχής του Χαλκού: το Αρχοντικό, στη Μακεδονία, και την Άργισσα, στη

Θεσσαλία. Τα ευρήματα είναι περίπου σύγχρονα και χρονολογούνται στο τέλος της 3ης-αρχές της 2ης χιλιετίας π.Χ. Στην περίπτωση του Αρχοντικού, μαζί με πλούσια κατάλοιπα δημητριακών, εντοπίστηκε μία συγκέντρωση φυτρωμένων σπόρων δημητριακών, συγκεντρώσεις από μάζες αλεσμένων δημητριακών και θραύσματα αλεσμένων δημητριακών μαζί με μικρές μάζες, τα οποία προέρχονται από το εσωτερικό δύο σπιτιών. Τα φυτρωμένα δημητριακά φαίνονται εύθραυστα και χαρακτηρίζονται από κακή κατάσταση διατήρησης, πιθανότατα λόγω της βυνοποίησης και των συνθηκών απανθράκωσης. Τα θραύσματα και οι μάζες δημητριακών, που έχουν βρεθεί και σε άλλα κτίρια του οικισμού, είχαν ερμηνευθεί ως πιθανά κατάλοιπα επεξεργασμένων τροφών, όπως ο τραχανάς, που είναι ευρέως διαδεδομένα στην περιοχή της Μεσογείου και των Βαλκανίων. Τα νέα αυτά ευρήματα καθιστούν πιθανή την ερμηνεία των επεξεργασμένων δημητριακών ως καταλοίπων ζυθοποίησης.

Τα ευρήματα από την Άργισσα αντιστοιχούν σε μια πλούσια συγκέντρωση φυτρωμένων σπόρων σιταριού κυρίως, και κριθαριού. Αντίθετα από το Αρχοντικό, οι σπόροι από την Άργισσα είναι διατηρημένοι σε πολύ καλύτερη κατάσταση. Οι φυτρωμένοι σπόροι από το Αρχοντικό και την Άργισσα θα μπορούσαν να αντιστοιχούν σε προετοιμασία βύνης, όπως έχει προταθεί για παρόμοια ευρήματα από τη Σερβία της Μέσης Εποχής Χαλκού. Οι μάζες και τα θραύσματα δημητριακών από το Αρχοντικό πιθανότατα αντιπροσωπεύουν πιο προχωρημένα στάδια από τη διαδικασία της ζυθοποίησης: θα μπορούσαν να αντιπροσωπεύουν αλεσμένη βύνη πριν ή μετά από την ανάμειξη με νερό, ενώ τα αλεσμένα δημητριακά θα προστίθεντο πριν από τη διαδικασία της ζύμωσης, ως επιπλέον πηγή αμύλου, αντίστοιχα με τη διαδικασία που ακολουθούσαν στην Εγγύς Ανατολή και την Αίγυπτο κατά την αρχαιότητα. Στο πλαίσιο του προγράμματος ERC PlantCult, η μελέτη των ευρημάτων από το Αρχοντικό σε συνδυασμό με τη διεξαγωγή μιας σειράς πειραμάτων για τη δημιουργία υλικού αναφοράς, και την εξέτασή τους με το Ηλεκτρονικό Μικροσκόπιο Σάρωσης, έχει σκοπό να διερευνήσει τις πιθανές διαδικασίες σχηματισμού του υλικού.

Η πρακτική της ζυθοποίησης θα μπορούσε να έχει φτάσει στην περιοχή του Αιγαίου μέσω των επαφών με την ανατολική Μεσόγειο, όπου ήταν ευρέως διαδεδομένη. Η διαδικασία υιοθέτησης της ζυθοποίησης και το πολιτισμικό πλαίσιο παρασκευής και κατανάλωσης της μπίρας από τους κατοίκους του προϊστορικού Αιγαίου είναι ένα θέμα που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, και η αρχαιοβοτανική μπορεί να αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο, σε συνδυασμό με τη μελέτη των πιθανών εγκαταστάσεων, κατασκευών και αγγείων πόσης που μπορεί να σχετίζονται με αυτές τις πρακτικές».

Με την παράκληση να δημοσιευθεί ή να μεταδοθεί